

HUMANITIES INSTITUTE

Feruza Shermatova-Omerani, Ph.D.

İLİKLERE KADAR İŞLEYEN ÖÇ / SOOK OCHTU KEK (1967)

Kasımalı Bektenov (1910-1975)

Kaynak: Bektenov, K. (1980). *Bir Kahramanın Hikâyesi: Novellalar ve Kısa Hikâyeler (İliklere Kadar İşleyen Öç* adlı novella dâhil). Frunze: Kırgızistan Yayınevi.

GENEL BILGI

Yazar Kasımalı Bektenov (1910, Kara-Oy köyü, Issık Göl ilçesi, Issık Göl bölgesi – 20 Haziran 1975, Bişkek), Kırgız yazar, oyun yazarı ve oyuncudur.

1929 ile 1934 yılları arasında Narın bölgesinde Komsomol komitesinde ve devlet radyo komitesinde çalıştı. 1941'de Moskova'daki A. V. Lunaçarski Devlet Tiyatro Sanatları Enstitüsü'nden mezun oldu.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Sovyet Ordusu'nda görev yaptı. 1945-1947 yılları arasında Kırgız Devlet Drama Tiyatrosu'nda oyuncu olarak çalıştı; daha sonra Prjevalsk şehrindeki bölge drama tiyatrosunda baş yönetmenlik yaptı. 1952-1957 yılları arasında Kırgız Devlet Drama Tiyatrosu'nun müdürlüğünü üstlendi. Ayrıca Kırgızistan Sinemacılar Birliği başkan yardımcılığı görevinde bulundu ve 1964'ten itibaren Kırgız Devlet Filarmoni'sinde çalıştı. Bunun yanı sıra çeşitli filmlerde de rol aldı.

Edebiyat hayatına 1950'li yıllarda başladı. 1953-1955 yılları arasında *Dağlar Arasında*, *Mavi Girdaplı Gölün Kıyısında*, *Dağ Geçidinde* ve *Aynı Atölyenin İnsanları* adlı hikâyeleri kaleme aldı. 1955'te *Bereketli Vadi* ve *Ayak Başa Küser* adlı oyunları sahnelendi.

Bektenov ayrıca *Kuyruçuk* (1960), *Taabaldı Pudovkin* (1959), *Raykan'ın Gülüşü* (1963), *Beni Unutma* (1971) ve *Açık Yol* adlı oyunların da yazarıdır. Çocuklar için de çeşitli kitaplar ve başka eserler yazmıştır. Bazı eserleri Rusçaya çevrilmiştir. Kendisine Şeref Nişanı verilmiştir.

Eser 1967 yılında kaleme alınan *İliklere Kadar İşleyen Öç* adlı novella, ismini Kırgızcada "iliklere ve kemiklere kadar işleyen öç ve nefret" anlamına gelen güçlü bir metafor olan *söök oçtu kek* ifadesinden alır. Bu başlık, özellikle topraklarını, otoritelerini ve nüfuzlarını kaybeden varlıklı elit kesimin Sovyetlere karşı beslediği derin hıncı simgeler. Sovyet ideolojisiyle harmanlanmış olan eser, Bolşevik ideallerini yüceltirken Rusları, Kırgızların ve diğer ezilen halkların özgürleşmesinde temel müttefikler olarak betimler. Dilsel açıdan novella, günümüz edebi Kırgızcasında artık pek rastlanmayan birçok arkaik kelime içerir. Yazarın 1950'lerin edebi üslubuna yakın bir dil kullanması, metne daha eski ve karakteristik bir atmosfer kazandırır. Eser ayrıca, hastalıkların halk hekimliğindeki adlandırmalarına dayanan geleneksel Kırgız tıbbi terimlerini de barındırır. Bu hastalık adlarının bir kısmı modern Kırgız tıbbi terminolojisine de girdiği için günümüzde hâlâ bilinirliğini korumaktadır.

Arka Plan 20. yüzyılın başlarında Rus İmparatorluğu, Orta Asya'nın fakir erkeklerini zorla "çalışma ordularına" sevk etti. Bu zorunlu çalışma kararı halkın büyük direnişiyle karşılaştı; yaşanan kanlı katliamlar sonucu binlerce insan Çin'e kaçmak zorunda kaldı. Yıllar sonra geri dönebilenler, topraklarına el konulduğunu ve toplum düzenlerinin darmadağın edildiğini gördü.

Hikâye, Belarus'taki zorunlu çalışma kamplarından sağ kurtulup Issık Göl bölgesine dönen Ysmaiyl'in yaşadıklarını anlatır. Ysmaiyl ve onunla birlikte dönenler, yeni kurulan Sovyet düzeni altında derin bir açlık ve yoksullukla mücadele ederler. Tıbbi imkânların yokluğunda pek çok insan hastalıklara yenik düşerken, yetim kalan çocuklar yeni açılan yetimhanelere sığınmak zorunda kalır.

Göçebe aileler yerleşik düzene geçip köyler ve okullar kurmaya çalışırken, eski imtiyazlı zenginlerin (Biylerin) sert direnciyle karşılaşılır. Bu eski liderler; kaybettikleri gücün, toprağın ve nüfuzun intikamını almanın peşindedir. Şiddet ve asılsız söylentiler yayarak gelişimi sabote eder, özellikle kadınların eğitim almasına şiddetle karşı çıkarlar. Novella, imparatorluk baskısı ile zorlu bir gelecek umudu arasına sıkışmış bir halkın mücadelesini gözler önüne serer.

KIŞILAR

Ismail Çoybek oğlu – Toprak reformu için mücadele eden devrimci lider ve eski işçi
Şaara – Ismail'in eşi; gelenekçi elitler tarafından kaçırılan ve kurtarılan kadın
Anya – Ismail'ı kurtaran ve devrim hareketine katan Bolşevik örgütçü
Subay Titov – Belarus'taki işçilere zulmeden zalim Rus askeri subayı
Vlasov – Tıbbi ve idari destek sağlayan Rus doktor ve Sovyet müttefiki
Çhapıraştı Biy – Sovyet reformlarına karşı direnişi yöneten baskıcı toprak sahibi
Toktobay – Devlet fonlarını zimmetine geçiren ve Bolşevik yönetimine karşı planlar kuran tüccar
Mormon – Şaara'yı kaçıran ve silahlı ayaklanmaya liderlik eden şiddet yanlısı gelenekçi
Mambet – Gelenekler ile devrimci değişim arasında kalmış savunmasız köylü
Moldoıysa – Yoksulları örgütleyen ve destekleyen sadık komite üyesi
Beyşebay – Yerel devrim komitesi üyesi
Alma – Kocası tarafından yüzü yaralanmasına rağmen eğitimi destekleyen dirençli kadın
Balbak – Eğitim karşıtı söylentilere kanarak karısına saldıran koca
Talgat – Yeni devrimci düzene karşı gizli planlar yapan varlıklı komplocu
Vali Hacı – Sovyet nüfuzunu sabote etmeye çalışan, gücü elinden alınmış eski elit
Berdibay – Sovyet karşıtı ayaklanmayı teşvik eden nüfuzlu hatip
Çarakeyev – Devrimi sabote etmek için elitlerle iş birliği yapan Rus tüccar
Kokkoz – Toprak reformuna fiziksel olarak direnen toprak sahibinin kardeşi
Molla – Yeni yasalara karşı çıkmak için elitlerin yanında yer alan dini lider
Aımkan – Ölümü, elitler tarafından Ismail'ı karalamak için kullanılan dul kadın
Koçkorbay – Ev inşası ve tarım konularında topluluğa yol gösteren becerikli köylü

ÖZET

Hikâye, Orta Asyalı Müslüman işçilerin Subay Titov'un zulmü altında inlediği Belarus'un buz tutmuş ormanlarında başlar. Ismail, burada kendisine Pravda gazetesini tanıtan ve Bolşevik yönetimi altında yoksullar için adil bir dünya kurulabileceği fikrini aşıl原因an Rus Bolşeviklerle tanışır. Çar'ın devrilmesiyle umutlar yeşerir; Anya'nın Ismail'ı kurtarmak için Titov'u öldürmesinin ardından işçiler özgürlüklerine kavuşarak devrim saflarına katılırlar.

Issık Göl bölgesine geri dönen Ismail, 1916 yılındaki büyük göçün (Ürkün) yerle bir ettiği bir vatanla karşılaşır. Yoksulluk, hastalık ve yetim çocuklar günlük hayatın acı birer parçası haline gelmişken, verimli topraklar hâlâ varlıklı elitlerin elindedir. Bir Sovyet yetkilisi olan Ismail, toplumu iyileştirmek, toprakları halka dağıtmak ve savunmasızlara destek olmak için var gücüyle çalışır.

Ancak eski düzenin temsilcileri bu değişime direnir ve kaybedilenlerin öcünü almanın peşine düşerler. Varlıklı kesim, halkın içine korku salar, eğitime karşı çıkar ve kontrollerini elden bırakmamak için şiddete başvurur. Kadınlar hedef alınırken, kadim gelenekler yeni ideallerle sert bir çatışma içine girer. Yolsuzluk ve gizli açgözlülük, Sovyet yönetimi altında dahi varlığını sürdürmeye devam eder.

Çatışmalar, tutuklamalar ve zenginlerin başarısız ayaklanmasıyla doruk noktasına ulaşır. Zamanla değişim kök salmaya başlar; köylüler kendi evlerini inşa eder, modern tarımı öğrenir ve eğitimi kucaklarlar. Çekilen tüm sancılara rağmen, Ismail'ın ailesi ve kızının doğumuyla simgelenen yepyeni bir hayat filizlenir.

OLAYLAR

Ekim Devrimi'nden Önce

Belarus'ta Orta Asyalı Müslüman İşçiler Birinci Dünya Savaşı sırasında Orta Asya'dan gelen Müslüman işçiler Belarus'ta acımasız Subay Titov'un altında çalışmaktadır. Ormanda kızıl çamları keser, donmuş toprağı basit küreklerle kazarlar. Nemli ve soğuk bir bodrumda yaşarlar, gün doğmadan kalkar ve bütün gün dinlenmeden çalışırlar. Subay Titov onlarla alay eder, onları vahşi ve cahil olarak adlandırır ve yalnızca dayak ve ölümün onlara uygun olduğunu söyler. Aralarında Kırgız bir işçi olan Ismail Çoybek oğlu vardır. Bir gün bir Rus işçiyle karşılaşır; bu kişi değişimin yakında olduğunu, özgürlüğün geleceğini ve yoksulların yöneteceğini söyler.

Soğukta Bir Ses Sabah erken saatlerde işçiler hafif kahvaltılarını bitirir. Subay onları dışarıda sıraya dizer. Bir Karakalpak işçi aniden yüzüne tokat yer. “Ben ne yaptım?” diye sorar. Subay onun dilinin anlaşılmadığını söyler ve tercüman ister. İsmail öne çıkar. Subay ona neden daha önce konuşmadığını sorar. İsmail “Konuşma iznim yoktu” der. Tercümanlık yapması istenir. İsmail, adamın sol bacağının donduğunu ve affedilmesini istediğini söyler. Subay reddeder. “Siz Asya’dan gelen güçlü adamlarsınız. Bahane yok.” Sonra İsmail’a “Bugün hem tercüman olacaksın hem de mutfağa su taşıyacaksın” der.

Pravda: Bir Gerçeğin Fısıltısı İsmail su almak için atlı kızakla yaklaşık üç kilometre yol gider. Dönüş yolunda genç bir Rus kadın ve Trofimov ile karşılaşır. İkisi de Bolşevik Partisi üyesidir. İsmail’ın Rusça bildiğini öğrenince sevinirler. Anya’nın da Bolşevik olduğu ve yakında geleceği söylenir. Anya bir gazete çıkarır: Pravda. Trofimov bunun Lenin’in gazetesi olduğunu ve onun yönetimi altında yayımlandığını söyler. İsmail sevinir. Trofimov ona gazeteyi okumasını ama subaylara göstermemesini söyler. Ayrıca ertesi gün bazı Bolşeviklerin bodruma geleceğini söyler. İsmail arkadaşlarıyla birlikte katılacağına söz verir. Dönüş yolunda “Pravda” kelimesini tekrar eder. At mutfağa ulaşır, aşçı geç kaldığı için öfkelenir.

Sessizlikte Yayılan Haber İsmail haberi Orta Asyalı işçilere anlatır. Gazeteyi okuyamazlar ama dinlerler. Rus Çarı’nın yakında düşeceğini öğrenince sevinirler. Türkistan’a da bu haberin ulaşıp ulaşmayacağını konuşurlar. İmparatorluk ordusunda kaos vardır. Askerler cepheyi terk eder, hastalıklar yayılır. Sistem çözülmektedir.

Korku ve Sessizlik Bir gün işçiler ormanda çam keserken Anya gelir ve Rusya’daki durumu anlatır. İşçiler çalışmayı bırakır. Subay Titov gelir ve az ağaç kesildiği için öfkelenir. İşçiler Anya’yı ağaçların arasına saklar. Büyük bir çam ağacı devrilir. Subay bağırır. İşçiler “Siz çalışın dediniz” der. O gece Subay Titov İsmail’ı arar, bulamayınca Japar’ı döver. Sonra İsmail’ı sıcak bir odaya götürür ve sorgular. Titov kendisinin Bolşevikleri desteklediğini söyler. İsmail inanmaz ve susar.

Bir İhanet Mektubu Subay Titov, Orta Asyalı bir işçi olan İsmail hakkında askeri mahkemeye bir mektup yazar. İsmail’in biraz Rusça bildiğini ve Bolşevik toplantılarına katıldığını belirtir. Onu tehlikeli biri olarak tanımlar; diğer işçiler arasında devrimci fikirler yaydığını ve kendi dilinde Çar’a karşı konuştuğunu iddia eder. Titov, İsmail’in sırlarını ortaya çıkarmaya çalıştığını ancak başarısız olduğunu kabul eder ve onun askeri mahkeme tarafından yargılanması gerektiğini ısrarla söyler. Ertesi gün Titov, mektupları teslim etmek için yola çıkar. Onların sekreteri olan Anya, onu yolda görür ve öldürür. İşçiler ve Anya yanına geldiklerinde Titov çoktan ölmüştür. Üzerini aradıklarında, İsmail’a karşı yazılmış olan mektubu bulurlar.

Ateş ve Yeni Düzen İşçiler uzun bir günün ardından ateşin etrafında toplanıp ısınırlar. Tam o sırada yaklaşan bir grup insan görürler. Gelenler, Bolşeviklerin kazandığını ve Rus Çarı’nın iktidarını kaybettiğini ilan eder. İşçiler arasında heyecan ve inanamama duygusu yayılır. Devrimci Sokolov öne çıkar ve sert bir şekilde konuşur. Aralarında hainler olabileceği konusunda uyarıda bulunur, ancak bu kişilerin devrim mahkemesinde yargılanması gerektiğini söyler. Sözleri hem gerilim hem de umut yaratır. Ardından Anya öne çıkar ve şöyle der: “Artık işçi değilsiniz. Siz işçi partisinin üyelerisiniz. Lütfen sıraya girin.” Sonunda Sokolov onların lideri olarak kabul edilir.

Ürkün Sonrası Sancılı Topraklar 1916 yılında pek çok Kırgız, kanlı bir katliamdan kurtulabilmek için Çin’e kaçar. Bu yolculuk tam bir perişanlıktır: Yollarda sayısız insan can verir, aileler parçalanır ve ancak bir kısmı ana yurtlarına dönmeyi başarır. Geri dönenler ise bitkin, aç ve hastadır; omuzlarında hem hayatta kalmanın hem de büyük kayıpların ağır yükünü taşırlar. Köylerine vardıklarında, verimli topraklarının Rus yerleşimciler tarafından çoktan ellerinden alındığını görürler. Issık Göl bölgesindeki Kara-Oy köyünde, iki genç adam hayatta kalabilmek için tarlalardan yaban buğdayı toplamaktadır. Aniden varlıklı bir adam olan Çapıraştı Biy çıkagelir ve onları kendi tarlasından ekin topladıkları için öfkeyle azarlar. Ancak gençler, toprağın artık ona değil, bir Rus sahibine ait olduğunu söyleyerek karşılık verirler.

Eski Zalimle Yüzleşme Çapıraştı Biy artık eskisi gibi sert ve baskıcı davranmamaktadır. Bağırarak yerine, gençlerin önce izin istemesi gerektiğini söyler. Tartışma sürerken, iki atın çektiği bir posta kızağı gelir ve içinden bir asker iner. Köylüler, Rus askerin kendilerini vurabileceğinden korkarak endişeye kapılırlar. Fakat çok geçmeden askerin bir Kırgız olduğu anlaşılır. Gelen kişi, bir zamanlar Çapıraştı Biy tarafından

zorla çalışma ordusuna sürülen İsmail Çoybek oğlu'nun ta kendisidir. İsmail sakın adımlarla yaklaşarak Çapıraştı Biy'i selamlar. Varlıklı adam onu tanımamış gibi yapar. Bunun üzerine İsmail kararlı bir sesle konuşarak, kendisini çalışma ordusuna gönderenin bizzat o olduğunu hatırlatır.

Yaralı Bir Köyde Şifa Aımkan adında bir kadın ağır hastadır; ayağı şişmiş ve iltihap kapmıştır. Yardım için yerel bir şifacıya gider ancak şifacı, ödeme olarak kadının elindeki tek keçiyi almasına rağmen hiçbir şey yapamaz. Aımkan'ın iki oğlu vardır ve vefat eden kayınbiraderinin iki yetim çocuğuna da o bakmaktadır; kocası ise Çar askerlerine karşı yapılan isyan sırasında ölmüştür. Artık "asker" lakabıyla anılan İsmail, kendisini kadına yardım etmeye teşvik eden Moldoysa ve Beyşebay tarafından desteklenir. İsmail, yarayı temizleyip irini boşaltan bir Rus doktor getirir. Aımkan sonunda acısız bir uykuya dalar. Köyde pek çok kişi hastalıktan kırıldığı için uyuz ilacı dağıtmak üzere köylüleri toplarlar. Birçok kişi tedavi edilse de doktor, Aımkan'ın iltihaplı yarasının çok ciddi olduğu ve ölümcül olabileceği konusunda uyarır.

Ekim Devrimi'nden Sonra

Değişim Döneminde Suçlamalar ve Söylentiler İsmail iki haftalığına başka bir köye gider. Döndüğünde Aımkan'ın öldüğünü öğrenir. Çapıraştı Biy, Molla ve Berdibay gibi yerel zenginler, Rus doktoru getirmenin kadının ölümüne sebep olduğunu iddia ederek İsmail'i suçlamaya başlarlar. Aynı günlerde Bolşeviklerin Pişpek, Tokmok ve diğer bölgelere ulaştığı haberi yayılır. Uyuzdan kurtulan köylüler daha fazla yardım isterler; zira Çin göçünden dönenler arasında sıtma, çiçek ve tifüs gibi hastalıklar kol gezmektedir. Geri dönenlerin perişan halini gören İsmail'in yüreği, kendi kayıp ailesini düşünerek derin bir kederle dolar. Yerel gençlerin desteğiyle yardım çalışmalarına devam ederken, zenginler ona açıkça cephe alır; ayrıca Rus doktor Vlasov ve doktor eşine karşı da kin beslerler.

Hasat, Söylentiler ve Artan Gerilim Hasat zamanı geldiğinde köylüler hayatta kalma mücadelesi verir. Kimisi varlıklı Rus toprak sahiplerinin yanında çalışıp karşılığında az miktarda buğday alırken, kimisi kendi ekimini biçer. Çapıraştı Biy'den at istediklerinde Biy fahiş bir fiyat talep eder; bu da yoksulları Rus yerleşimcilerinden öküz ödünç almaya zorlar. Bu sırada Molla ve Çapıraştı, İsmail'in ortadan kaybolduğuna dair söylentiler yayarak bundan gizli bir haz duyarlar. Ayrıca Bolşeviklerin insanların inandığı kadar adil olmadığını iddia ederler. Mambet gibi köylüler zenginlerle açıkça tartışmaya başlayınca gerilim iyice tırmanır. Moldoysa, İsmail'in Bolşevik fikirlerini yaydığını ve bir yandan da ailesini aradığını açıklar. Kısa süre sonra Rus doktor gelir ve Mambet onu evine misafir eder.

Karakol'da Bir Kurtarma İsmail, Devrim Komitesi'ni bulmak için Karakol şehrine gider ancak kimse komitenin yerini bilmemektedir. Sokakta, bir adamın genç bir kadını zorla ikinci veya üçüncü eşi yapmaya çalıştığını görür. Bu adam, varlıklı Vali Hacı'nın oğlu Talgat'tır. Kadın dirense de adam onu sürükleyerek götürmektedir. İsmail müdahale ederek kadını kurtarır. Kadın, İsmail'in köyüne yakın bir yerden olduğunu söyler. Çin göçü sırasında kocasını ve çocuğunu kaybetmiştir; şimdi ise şehrin dışındaki barakalarda anesiyle birlikte sefalet içinde yaşamaktadır. İsmail, kendi ailesini bulma ümidiyle o barakalara gider. Yerli halk onun üzerindeki üniformadan korkar ancak kadın, onun bir Kırgız olduğu konusunda onları ikna eder.

Yetimler ve Devrim İsmail sonunda Karakol'daki Devrim Komitesi binasını bulur ve kendisini liderine tanıtır. Birinci Dünya Savaşı'ndan yeni döndüğünü anlatarak tanık olduğu acıları tarif eder. Buzlu dağ geçitlerinde aileleri parçalanmış ve Çin'den geri dönen çok sayıdaki yetim çocuğa yardım etmek için komiteyle anlaşır. Şehir; aç, yalnız ve başıboş gezen yetimlerle doludur. Her gün birçok çocuk açlıktan can vermektedir. Öte yandan eski Çarlık askerleri ve varlıklı elitler intikam peşindedir; sokaklarda insanları vurup cesetlerini bırakarak halk arasında korku yaymaya devam ederler.

Issık Göl'de Güç Kayması İsmail, yerel elitlerin direnmesine rağmen Bolşevik gücünün Issık Göl köylerine yayıldığını duyar. Bazı Devrim Komitesi üyeleri çoktan kendi köyüne gönderilmiştir. İsmail, yemek dilenen yetim çocukları toplayarak yeni açılan bir barınağa yerleştirir. Ayrıca zengin ailelerin elindeki kızağı ve atları toplayarak halkın hizmetine sunar; buna karşı çıkanları cezalandırır. Vali Hacı, Bolşevik yönetiminin saçmalık olduğunu ve hâlâ Aleksandr Kerenskiy'nin ülkeyi yönettiğini iddia ederek İsmail'la alay eder. İsmail, ona Ekim Devrimi'ni kanıtlayan bir gazete göstererek onu susturur. Mağlup olan Vali Hacı ve oğlu Talgat, ellerindeki atları, arabaları ve işçileri halka hizmet etmeleri için teslim etmek zorunda kalırlar.

Kışkırtmanın Gölgeleeri Eski ezici güç sahipleri Ysyk-Köl köylerine karanlık söylentiler yayarak halkın zihnini korkuyla zehirler. Gizlice masum insanları öldürür ve suçu Bolşeviklerin üzerine atarak acıyı öfkeye ve karmaşaya dönüştürürler. Bu artan gerilim içinde İsmail, Çolpon-Ata ilçesine devrimci komitede görev yapmak üzere gönderilir. Ancak bölge lideri ona barıştan söz etmek için henüz erken olduğunu söyler. Eski güçler tamamen yok olmamıştır; izliyor ve bekliyorlardır. İsmail, yeni düzene karşı yapılabilecek her türlü kışkırtmaya karşı tetikte olmalıdır.

İlk Meclis ve Çatışma İsmail'in köyünde ilk resmî Bolşevik toplantısı yapılır. Devrim komitesinin üyesi Vlasov, Pişpek'ten gelen resmî bir kararı okur. Köylüler şaşkınlık ve öfkeyle tepki verir; neden iki yıl gecikmeyle gelmiştir? Komite, yeni yönetimin amacını açıklar: halkı sömürenler yeni hükümette yer alamaz ve dışlanmalıdır. Çapıraştı Biy ayağa kalkarak halkı aklıktan kurtardığını söyler ve neden kabul edilmediğini sorar. Ancak açıkça "ezici güç sahibi" olarak reddedilir. Diğer zenginler de katılmaya çalışır ama hiçbiri kabul edilmez. Bunun üzerine köylüler devrim komitesine yerel temsilciler seçer. Toplantı sona ererken gerilim patlar. Zenginler sopalarla saldırır, yoksullar taşlarla karşılık verir. Kaos sırasında İsmail havaya üç dört el ateş eder ve kavga aniden durur.

Şaara'nın Kurtuluşu Genç dul Şaara, İsmail'in eşi olur; ancak İsmail devrim görevleri nedeniyle sık sık uzak kalır. Onun yokluğunda, çok eşli zengin Mormon Şaara'yı kaçıır ve güçsüz askeri küçümser. İsmail ilk geldiğinde onu kurtarmaya çalışır ancak ağır şekilde dövülür, kış rüzgârında kırılmış bir dal gibi geri atılır. Şaara geride kalır—hapsedilmiş, yaralanmış, sessizliğe gömülmüş, çocukları elinden alınmıştır. Mormon onu kimseye güvenmeden, çalınmış bir altın gibi korur. Fakat İsmail yeniden döner. Bu kez yalnız değildir. Arkadaşlarıyla birlikte karanlığı yararak Şaara'yı özgürlüğe çıkarır. Arkalarında kovalamaca toza karıştır, gece ise zalimin öfkelerini yutar.

Toktobay'ın Yurt Toplantısı Dağlık bir vadide, Toktobay adlı zengin bir Kırgız tüccar büyük bir ev inşa eder ve yanına geniş bir yurt kurar. Yurt içinde dinlenirken misafirlerin geldiği haberini alır. Çapıraştı Biy, Vali Hacı'nın oğlu Talgat, yerel hatip Berdibay ve Rus tüccar Çaarakeev siyasi durumu görüşmek için gelirler. Ev sahipleri gelenek gereği onlara yemek ve içki ikram eder. Çaarakeev, bir petrol fabrikasının sahibi olarak tanıtılır. Talgat, Sovyet gücünün giderek güçlendiğini anlatır. Karakol'daki zengin aileler ve eski Rus idaresinin ilçe yöneticisi artık Sovyetlere boyun eğmek zorundadır. Yoksullardan oluşan devrim komiteleri adeta yeni bir güç haline gelmiştir.

Değişen Düzen Talgat konuşmasına devam eder. Karakol'da Feth Hacı, Sovyetlerin baskısıyla işçilerin maaşlarını artıran bir anlaşma imzalamak zorunda kalmıştır. Ak-Suu köyünde Mormon, yedinci eş almak isteyince Komsomol müdahale etmiş ve kadını ondan almıştır; o kadını alan kişi artık yerel belediye başkanıdır. Çapıraştı Biy ise İsmail'in labor ordusundan döndüğünde öldürülmesi gerektiğini söyleyerek bunun kaçırılmış bir fırsat olduğunu acıyla ifade eder.

Korku, Strateji ve Değişen İttifaklar Çapıraştı Biy, sadece Sovyet gücüne değil, Beişeke gibi yoksul insanların cesaret kazanmasına da öfkeli; bunu bir aşağılama olarak görür. Talgat İsmail'in kim olduğunu sorar. Çapıraştı Biy onun labor ordusunda çalıştığını ve hatta Hristiyan olmuş olabileceğini söyleyerek onu "kâfir" olarak nitelendirir. Zenginler açık direnişin anlamsız olduğuna karar verir. Bunun yerine yoksul gibi davranmayı, hatta çocuklarını bile işçi çocuğu olarak kaydettirmeyi önerirler. Bu kurnaz fikre gülerek eğlenirler. Aynı zamanda aralarındaki eski anlaşmazlıkları hatırlarlar. Vali Hacı, Çapıraştı Biy'in kendisine 500 som borçlu olduğunu yazılı olarak şikâyet etmiştir. Tüm çekişmelere rağmen Bolşeviklere karşı birleşmeleri gerektiğini kabul ederler.

Toprak, Güç ve Yoksulların Sesi Yerel zenginler İsmail'in karşısına çıkar ve topraklarının yoksullar tarafından ellerinden alındığını şikâyet ederler. Çapıraştı Biy, bu toprakların atalarından miras kaldığını savunur. Diğerleri ise yeni hükümetin ağır vergilerinden yakınırlar. İsmail kararlı bir şekilde cevap verir: Sovyet kararnamesine göre toprak yoksullara ve halka aittir. Eskiden yoksulları nasıl ağır vergilere zorladıklarını, hatta bir vilayet yöneticisinin evinde doğum gibi kutsal bir anda bile para aldıklarını hatırlatır. Zenginler kendilerinin de toplumun parçası olduğunu söyler. İsmail onları "ezici sınıf" olarak reddeder. Zenginler derin hayal kırıklığıyla ayrılır.

Yeni Köy Gençler yeni bir köy kurmak için toprakları paylaşır, kendi elleriyle kerpiç evler yapar. Sovyet yönetimi yerleşik hayata geçişi destekler ve göçebe aileler yavaş yavaş sabit köylere yerleşir. Gençler bu değişimi sevinçle karşılar. Zengin ailelerin oğulları Komsomol'a kabul edilmezken, sıradan gençler örgüte katılır ve yeni düzenin inşasında yer alır. Bu değişimlerin ortasında İsmail'in eşi bir kız çocuğu doğurur. İsmail sessiz bir mutluluk hisseder. Çocuğa Urmatkan adı verilir; değişen bir dünyanın içine doğan bir çocuk.

Korku ve Kıskançlık İçinde Yeni Bir Hayatın İnşası İnsanlar evler inşa etmeye başladıkça yeni zorluklarla karşılaşılır. Göçebe oldukları için kerpiç ev yapımında deneyimsizdirler. Aralarından Koçkorbay daha beceriklidir ve ilk evi o tamamlar. Diğerleri onu örnek alır, yaptığı evi kopyalayarak adım adım öğrenirler. Bahçeciliğe de toprak ayırırlar, fakat bu da onlar için yenidir. Koçkorbay yine öncülük eder; elma ve kayısı ağaçları diker, patates yetiştirir. Zamanla diğerleri de denemeye başlar. Zenginler ise kıskançlıkla karanlık söylentiler yayar. Köyün bir mezarlığın yanında kurulduğunu, geceleri ruhların yükseldiğini ve bu evlerin hayat değil ölüm getireceğini söylerler.

Yeni Toprağın Sürülmesi Bahar gelir ve insanlar birlikte çalışarak, yeni paylaştırılan toprakları sürmeye başlarlar. Zenginlere ait olan bakir ama verimli tarlaları ekip biçerler. Tam o sırada Çapıraştı Biy'in kardeşi Kokkoz bağırarak koşar ve yolu keser. Toprağın atalarına ait olduğunu iddia eder. Bir diğer zengin Toktobay ise sakin bir şekilde, bu toprakların halka ait olduğunu gösteren resmî bir belge olup olmadığını sorar. Moldoysa ve Beişebay sessiz kalır; umutları sarsılır. Elllerinde hiçbir belge yoktur, yalnızca yeni düzene olan inançları vardır ve bu sessizlik ağır bir yük gibi üzerlerine çöker.

Kararname ve İlk Saban İsmail, köy belediye idaresinin başı olarak Vlasov ile birlikte gelir. Köylüler, zenginlerin resmî belge olmadan toprağı sürdürmediğinden şikâyet eder. İsmail sakince, toprak dağıtım kararını her zaman yanında taşıdığını söyler. Vlasov, kararı Rusça olarak okur; tarih Aralık 1918'dir, fakat çoğu kişi anlamaz. Ardından Beişebay aynı kararı Kırgızca okur: zenginlerin toprakları ve hayvanları alınacak ve halka verilecektir. Toktobay kısa süreliğine sevinir, çünkü ticaretin adı geçmemektedir. Belgeyi görmek ister. Beişebay sertçe verir. Toktobay mührü görünce rahatlar, ancak Vlasov düzeltir: tüccarlar da zengin sınıfa dahildir ve malları da müsadere edilecektir. Sonunda yoksullar tarlalara döner ve saban sürmeye başlar.

Tatlı Sözler ve Gizli Ticaret Mambet adlı köylü tarlasını sular ve büyüyen buğdaya umutla bakar. İyi bir hasat hayal eder. Çapıraştı Biy atıyla yaklaşır, gülümseyerek yaklaşan hasadı över ve kıymık ikram eder. Sıcaktan susamış olan Mambet teşekkür ederek içer. Biy ardından sorar: bahçesinde afyon yetiştirip yetiştirmediğini. Mambet az miktarda olduğunu söyler. Biy, afyonun uzak pazarlarda yüksek fiyatlara satıldığını belirtir. Toktobay'ın Bişkek'e giderek yoksullar adına ticaret birliği kurma bahanesiyle devlet desteği aldığı, bir dükkân açıldığı anlatılır. Sessizce Toktobay'ın afyon satın aldığı da söylenir.

Bir Para, Bir Sır, Bir Uyarı Çapıraştı Biy Mambet'e on som verir ve karısına ipek alabileceğini söyler. Ardından bir kâğıda imza atmasını ister. Mambet okuma bilmediği için parmak izi basar, ne olduğunu anlamaz. Biy ona konuşmalarını gizli tutmasını söyler. Bir süre sonra kadınların geçtiğini görürler. Biy'e saygıyla selam verirler. Nerede olduklarını sorar. Mambet, kadınların ve erkeklerin artık okuma yazma öğrenmek için okula gittiğini söyler. Biy bundan rahatsız olur ve bu okulların kadınlar için tehlikeli olduğunu, kadınların değişeceğini, makyaj yapacağını ve ailelerin bozulacağını söyler. Mambet'e karısını okula göndermemesini, aksi halde eşini kaybedebileceğini ima eder.

Alma'nın Yaralanması ve Köyde Tartışma Balbak, karısı Alma'yı okula göndermeyi kabul eder. Alma giderken "Sevgili karım, belki seni bir daha göremem" der ve aniden onun burnunu ısırır. Burnu derin şekilde yaralanır, yüzü iz kalacak şekilde zarar görür. Köylüler toplanır. Moldoysa bunun bir kışkırtma olabileceğini ve Balbak'ın mahkemeye verilmesi gerektiğini söyler. Ancak Alma kocasını savunur. Onun iyi bir insan olduğunu, belki birilerinin etkisi altında kaldığını söyler ve tutuklanmasını istemez. Bunun yerine Alma'nın Karakol şehrindeki doktora götürülmesi önerilir ve Balbak'ın onu doktora götürmesi istenir. Belediye kadınların eğitimi ve korunmasına destek verilmesini vurgular.

Ani Bir Kayıp ve Bölünmüş Köy Toplantı sırasında İsmail'in eşi Şaara, endişe verici bir haberi açıklar: Mambet'in karısı, zengin bir Kırgız beyinin kardeşiyle birlikte kaçmıştır. Mambet derin bir yıkım yaşar; onun

için toprağı sürdürüğünü, buğday yetiştirdiğini ve hatta giysileri için borç para aldığını hatırlar. Köyde bazıları, kadınların okula gönderilmemesi gerektiğini fısıldar; eğitimin böyle kayıplara yol açabileceğini söylerler. Buna karşılık yerel Sovyet yetkilileri, cinsiyet farkı gözetmeksizin herkes için eğitimi güçlü bir şekilde destekler. Aynı zamanda Karakoz'u, yani Mambet'in karısını kınarlar. Köy ise korku, gelenek ve değişim umudu arasında bölünmüş halde kalır.

Hasat Zamanı ve Gizli Açgözlülük Hasat zamanı geldiğinde hem yoksul köylüler hem de eski zengin toprak sahipleri devlete buğday teslim etmek zorundadır; ancak zenginler bundan kaçınmaya çalışır. Toktobay adlı tüccar ve oğlu, bölgede ilk dükkânı açtıktan sonra kibirli hale gelirler. Toktobay devletten elli bin som alır, ancak yapılan denetimde kırk bin somu açıklayamaz; yalnızca on bin somu geri verdiğini iddia eder. Onun büyük defterinde köylülerin borçları yazılıdır, oysa birçok kişi borcunu ödemiştir. Müfettiş bu sahte borçları yüksek sesle okur ve halk öfkeye kapılır. Çapıraştı Biy de Mambet'ten, on somluk borca karşılık yüz som geri ister. Sovyet iktidarına rağmen sömürü ve hile farklı biçimlerde devam etmektedir.

Toktobay'ın Sırrı ve Tutuklanması Toktobay parasını ahırın yanındaki koyun ağılına gömer; paranın yoksulların elinden ziyade toprakta daha güvende olduğunu düşünür. Oğluna, paraya ihtiyacı olduğunda sadece kazıp çıkarabileceğini söyler. Toktobay, Karakol'a giderek Çaarakeev ve Vali Hacı'nın oğlu Talgat ile birlikte Sovyet karşıtı hareketlere katılmayı ve Bolşeviklere karşı direnmeyi planlar. Yoksul köylülerin güç kazanması onu aşağılanmış hissettirir; onlara karşı kin ve öfke besler ve huzursuz bir uykuya dalar. Şafak vakti İsmail, devlet yetkilileri ve bir polisle birlikte gelir ve Toktobay tutuklanır.

Temir'de Çatışma Temir köyünde zengin Mormon, destekçilerini toplar ve yerel belediye yetkililerinin tutuklanmasını emreder; onları ambarlara kapatır. Sovyet karşıtı Berdibay, diğer köylere nüfuz edemediklerini bildirir ve bu durum Mormon'u öfkelenendir. Yoksul köylüler de yakalanır, eşleri gözyaşları içinde kalır. Çaarakeev adamlarıyla birlikte gelir ve Berdibay artık Sovyetlere karşı ayaklanma zamanının geldiğini söyler. Ortaya çıkan şiddet ve kargaşada, Mambet'in tek kısırağı tüm yalvarmalarına rağmen kesilir. Mambet esir alınır. Ancak kısa süre sonra Sovyet askerleri gelir; birçok zengin isyancıyı tutuklar, bazıları ise kaçmayı başarır.

KARAKTER ANALİZİ

İsmail Çoybek oğlu

Başkarakter olarak İsmail, ezilen bir sömürge tebaasından bilinçli bir Sovyet liderine dönüşümü temsil eder. Yolculuğu, dilin ve ideolojinin gücünü öğrendiği zorunlu çalışma kamplarının sessizliğinde başlar. Issık Göl'e döndüğünde topluluğun ahlaki ve siyasi merkezi haline gelir. O sadece bir siyasetçi değil; açlık, tıbbi krizler ve yetimlerin dramıyla ilgilenen toplumsal bir şifacıdır. Karakteri, toplumsal çıkarı kişisel kazancın veya kadim kabile sadakatlerinin önüne koyan Sovyet "Yeni İnsan" idealine hizmet eder.

Dirençli İsmail, Birinci Dünya Savaşı sırasında Belarus'taki dondurucu çalışma kamplarında hayatta kalmayı başarır. Nemli ormanlarda, basit küreklerle kızılçam keserek çalışır. Soğuk bir bodrum katında uyur ve çok az yemekle idare eder. Subay Titov'un zalimliğine rağmen İsmail asla pes etmez. 1916 göçüyle (Ürkün) viraneye dönen ana yurduna giden uzun yolculuğa göğüs gerer. Döndüğünde ailesini kaybetmiş, köyünü ise acı içinde bulur. Bu içsel güç, onun ezilen bir mahkûmdan devrimci bir lidere dönüşmesini sağlar.

Merhametli İsmail, çevresindeki acı çeken insanlar için derin bir kaygı duyar. Karakol şehrinde, dondurucu dağ geçitlerinde ailelerini kaybeden pek çok aç yetim görür. Bu çocukları toplar ve yemek ile koruma sağlamak için yeni bir barınağa yerleştirir. Ayrıca genç bir kadının Talgat ile zorla evlendirilmekten kaçmasına yardım eder. Dul Aımkan'ın acı verici bir enfeksiyondan muzdarip olduğunu gördüğünde, yarasını tedavi etmesi için bir Rus doktor getirir. Eylemleri, yaralı toplumunu iyileştirmeye çalışan bir kalbin yansımasıdır.

Cesur İsmail, bir zamanlar toprakları kontrol eden güçlü ve varlıklı elitlere karşı dimdik durur. Çapıraştı Biy ile açıkça yüzleşir ve ona geçmişteki adaletsizlikleri hatırlatır. Resmi toprak kararnamesini yanında taşıyarak zengin adamlara tarlaların artık halka ait olduğunu ilan eder. Varlıklı kesim sopalarla saldırdığında, düzeni sağlamak için silahını havaya ateşlemekten çekinmez. Ayrıca arkadaşlarına önderlik

ederek Şaara'yı Mormon'un evinden kurtarır. Açları doyurmak için zenginlerden at ve tahıl almaktan korkmaz.

Paraleller: Yeni İnsan Arketipi: Duişon ve İsmail

Sovyet Kırgız edebiyatında "Yeni İnsan", eşitlik ve rasyonel ilerlemeye dayalı bir gelecek inşa etmek için kadim kabile sadakatlerinden kopan bir kahramandır. Hem Cengiz Aytmatov'un İlk Öğretmen eserindeki Duişon, hem de Kasımalı Bektenov'un İliklere Kadar İşleyen Öç eserindeki İsmail, bu dönüşümün başlıca örnekleridir. Onlar, eski dünyayı yıkmak için ıssız köylerine dönen öncülerdir.

Aydınlanma Misyonu

Her iki karakter de dış dünyadan, bir ilerleme misyonu ile dönerler. Duişon Kızıl Ordu'dan, İsmail ise Belarus'taki çalışma kamplarından gelir. Kişisel zenginlik veya geleneksel güç peşinde koşmazlar. Bunun yerine yoksulların aydınlanmasına odaklanırlar. Duişon'un savaş alanı, hiçbir malzemesi olmasa da çocuklara okuma öğrettiği okul odasıdır; İsmail'in savaş alanı ise toprak dağıtımını uyguladığı ve köye doktorlar getirdiği belediye ofisidir. Her iki adam için de okuryazarlık ve modern tıp, yeni toplumun temel taşlarıdır.

Direniş ve "Kafirlik"

"Yeni İnsanlar" olarak, varlıklı elitler tarafından anında düşman ilan edilirler. Eski düzenin dini ve toplumsal otoritesine meydan okudukları için her ikisine de "kafir" damgası vurulur. Zenginler, halkın değişim korkusunu kullanarak bu kahramanları yalnızlaştırmaya çalışır. Duişon ve İsmail, topraklarını ve nüfuzlarını kaybedenlerin iliklere işleyen nefretiyle yüzleşirler. Alay edilir, dövülür ve tehdit edilirler; buna rağmen sarsılmazlar. Bu toplumsal baskı karşısındaki dirençleri, bu arketipin en temel özelliğidir.

Ezilenlerin Özgürleşmesi

Yeni İnsan olmanın merkezi bir parçası, kadınların ve çocukların birer mülk olarak görüldüğü geleneksel bakış açısını reddetmektir. Duişon, yetim kız Altınay'ı zorla evlendirilmekten kurtarmak için her şeyi riske atar çünkü onda geleceğin bilgini olma potansiyelini görür. Benzer şekilde İsmail, Şaara'yı varlıklı Mormon'un elinden kurtarır. Kadınlara eğitim ve özgürlük hakkı olan birer insan olarak değer vererek, feodal sistemin kalbine darbe indirirler.

Fedakârlık ve Yalnızlık

Yeni İnsan, yardım etmeye çalıştığı insanlar tarafından çoğu zaman tam olarak anlaşılamayan yalnız bir figürdür. Hem Duişon hem de İsmail, ortak iyi adına kişisel konforlarını ve güvenliklerini feda ederler. Açlık ve yoksulluk dönemlerinde yaşarlar; liderlik sorumluluğunu omuzlarken bu zorluklara köylülerle birlikte göğüs gererler. Onlar, göçebe bir geçmiş ile modern bir gelecek arasındaki sancılı ama gerekli köprüyü temsil ederler. Onların fedakârlıkları sayesinde, bir sonraki nesil yeni olasılıklarla dolu bir dünyaya gözlerini açar.

Çapıraştı Biy

Çapıraştı Biy, novellanın baş antagonisti olarak öne çıkar. Zengin bir toprak sahibi ve güçlü bir Biy'dir. Geçmişin baskıcı feodal sistemini tüm yönleriyle temsil eder. İsmail'i Belarus'taki ağır çalışma kamplarına sürgüne gönderen kişidir. İsmail çalışma ordusundan döndüğünde ise onu tanımazlıktan gelir ve geçmişte yaptıklarından dolayı hiçbir pişmanlık duymaz. Sovyet yönetimi topraklarını ve gücünü elinden almaya başlayınca teslim olmayı reddeder. Köyün üzerinde karanlık bir gölge gibi dolaşır ve varlıklı elitleri, yeni devrimci düzene karşı sessiz bir mücadelede bir araya getirir.

Zalim Çapıraştı Biy, kendisinden daha aşağı konumda olanlara karşı aşırı zalimlik gösterir. Kendi ailesini korurken İsmail ve diğer yoksul adamları nüfuzunu kullanarak çalışma ordusuna göndermiştir. Çin'deki büyük göçten bitkin halde dönen insanlara açlıkları için zerre merhamet göstermez. Kara-Oy köyünde gençlerin hayatta kalabilmek için yaban buğdayı toplamasına öfkeyle engel olur. Hasat için at isteyen yoksullardan fahiş fiyatlar talep eder. Tek derdi, servetini ne pahasına olursa olsun korumaktır.

Kibirli Kendisini sıradan köylülerin çok üstünde görür. Atalarının verimli topraklarının kendi doğuştan hakkı olduğuna ve asla yoksul köylülere ait olamayacağına inanır. Beisheke gibi sıradan insanların ona karşı

gelip sesini yükseltmesinden derinden rahatsız olur. İsmail'i bir hain olarak görür ve Bolşevikleri takip ettiği için onu "kafir" diye aşağılar. Gururu, işçilerle zenginlerin yasa önünde eşit olduğu bir toplumu kabul etmesine engel olur.

Hilekâr Oldukça kurnaz bir adamdır. Açık kuvvet kullanmak yerine hile ve oyunlarla işini yürütmeyi tercih eder. Köylü Mambet'e sıcak bir gülümsemeyle yaklaşır ve sıcak bir günde ona serin kımız ikram eder. Mambet minnettarlıkla içerken, ona on som borç verir. Okuma yazma bilmeyen Mambet'i kandırarak parmak izini, aslında yüz som borçlandıran bir belgeye bastırır. Ayrıca diğer zenginlere de hükümeti kandırmalarını, kendilerini yoksul göstererek kayıt yaptırmalarını tavsiye eder.

Kötücül Çapıraştı Biy, psikolojik savaş yöntemleriyle halkın arasına korku ve ayrılık tohumları eker. Yeni yapılan kerpiç evlerin mezarlığın yakınında olduğu için cinlerin musallat olacağını ve ölüm getireceğini yayar. Erkekleri uyarak karılarını okula göndermenin ailelerini yok edeceğini söyler. Dul Aımkan enfeksiyondan öldüğünde ise bunu kötü niyetle kullanarak İsmail'i ve Rus doktoru suçlar. Her fırsatı değerlendirerek köylülerin zihinlerini zehirler ve onları yeni düzene karşı kıskırtır.

Şaara

Şaara, İsmail'in eşidir ve devrim sürecinde Kırgız kadınlarının yaşadığı dönüşümü temsil eden genç bir duldur. Feodal bir kaçırılma olayının kurbanıyken yeni toplumun özgür bir ferdine dönüşen yolculuğu; ataerkil baskıdan toplumsal cinsiyet eşitliğine ve kişisel özgürlüğe geçişin simgesidir.

Savunmasız Yolculuğunun başında Şaara, eski dünyanın katı geleneklerinin kısıcındadır. İsmail devrim safılarında hizmet ederken, Mormon adında varlıklı bir adam onu adeta bir mülkmüş gibi sahiplenir. Çocukları elinden alınırken kendisi hapsedilir, yaralanır ve sessizliğe mahkûm edilir. Bu süre zarfında çalınmış bir altın gibi saklanır; bu durum, güçlü elitlerin mülkiyetinde birer nesne gibi görülen kadınların tarihsel acılarını yansıtır.

Dirençli Mormon tarafından alıkonulduğu süre boyunca maruz kaldığı fiziksel ve duygusal travmalara rağmen Şaara içsel gücünü korur. Gözyaşları taşa dönüşse, kış rüzgârında kırılmış bir dal muamelesi görse de bu esareten sağ çıkmayı başarır. İsmail ve arkadaşları onu kurtarmak için hapishanesinin karanlığını sonunda parçaladığında, geçmişini geride bırakıp özgürlüğüne kavuşur. Yaralarının yeni bir hayata başlamasına engel olmasına izin vermez.

Atılğan Yeni Sovyet düzeni kök saldıkça Şaara, topluluğu içinde yükselen bir ses haline gelir. Artık sessizlik içinde yaşamaz, aksine köyün sosyal hayatına aktif olarak katılır. Bir halk toplantısında, Mambet'in karısıyla ilgili sarsıcı haberi duyurmak için öne çıkan kişi odur. Köylülerin ve yetkililerin önünde açıkça konuşarak, kadınların kamusal işlere ve eğitime katılımının teşvik edildiği devrimci değişimin canlı bir örneği olur.

Geleceği Yeşerten Şaara, yeni neslin umudunu ve bereketli geleceğini temsil eder. İsmail ile olan kişisel mutluluğu, adı "onur" anlamına gelen kızları Urmatkan'ın doğumuyla taçlanır. Bu çocuk, toprakların yeniden dağıtıldığı ve eski zalimlerin mağlup edildiği bir dünyaya gözlerini açar. Bir anne olarak Şaara, kendisinin ve İsmail'in bir zamanlar katlandığı feodal köleliği veya zorunlu çalışmayı asla yaşamayacak olan yeni bir hayatı şefkatle büyütür.

Mambet

Mambet, çöken feodal sistem ile yükselen Sovyet düzeni arasında sıkışmış sıradan halkı temsil eden yerel bir köylüdür. Toprak reformundan faydalansa da varlıklı elitlerin manevralarına karşı savunmasız kalmaya devam eder. Hayatı, radikal bir toplumsal değişim döneminde yolunu bulmaya çalışan basit bir insanın mücadelesini gözler önüne serer.

Çalışkan Mambet, emeğine ve toprağın vaadine yürekten bağlıdır. Kızgın güneşin altında tarlalarını sular ve büyüyen buğdaylarına geleceğe dair büyük bir umutla bakar. Ailesini geçindirecek ve döktüğü alın terinin karşılığı olacak başarılı bir hasadın hayalini kurar. Yeni yasalar altında istikrarlı bir hayat kurma kararlılığını

göstererek toprağı sürmek ve ekin yetiştirmek için yorulmadan çalışır. Kimliğı, emeğı ve toprakla olan bağıyla sıkı sıkıya örülmüştür.

Saf Eski düzenin kurnaz elitleri tarafından kolayca yönlendirilir. Çapıraştı Biy, kavurucu bir günde ona serin bir kımız ikram ettiğinde, Mambet bunu art niyetsiz bir minnettarlıkla kabul eder. Biy'in sahte nezaketiyle gözü boyanır ve ipek almak için küçük bir borca razı olur. Okuma yazması olmadığı için, aslında devasa bir borç batağına sürüklendiğini anlamadan parmak izini belgenin üzerine basar. Eğitimsizliğı, onu sömürmek isteyenler için sürekli bir hedef haline getirir.

Kederli Mambet, köyündeki toplumsal geçişler sırasında derin kişisel ve maddi kayıplar yaşar. Karısı varlıklı bir beyin kardeşiyle kaçtığında, tarlaları sadece onun için sürdüğünü acıyla hatırlayarak yıkılır. Temir'deki Sovyet karşıtı ayaklanma sırasında, isyancıların tüm yalvarmalarına rağmen tek kısırağını katletmesiyle kederi daha da katlanır. O, dönemin kaosunda kişisel hayatı ve küçük mülkiyeti parça parça edilen sıradan insanı temsil eder.

Mağdur Devrimin vaatlerine rağmen Mambet, eski muhafızların şiddet ve aldatmacalarının kurbanı olmaya devam eder. Temir'deki çatışma sırasında Mormon'un destekçileri tarafından esir alınarak hapsedilir. Varlıklı isyancılar ile gelenekleri savunan Sovyet askerleri arasındaki tehlikeli çapraz ateşte kalır. Yeni kurallara uymaya çalıştığına bile, sahte borç listeleri tutan Toktobay gibi adamlar tarafından sömürülür. Onun karakteri, yoksullar için gerçek özgürlüğe giden yolun her zaman tehlikelerle dolu olduğunu gösterir.

Alma ve Balbak

Alma ve Balbak, geleneksel aile yaşamı ile Sovyetlerin eğitim yönündeki yeni baskısı arasında yaşanan sert çatışmayı yansıtan bir evli çifttir. Hikâyeleri, zengin elit kesimin yaydığı "karanlık söylentilerin" bir evi nasıl trajedi ve korku mekânına dönüştürebileceğini gösterir.

Hırslı Alma, daha iyi bir yaşam ve yeni bir düşünme biçimi fırsatını benimseyen bir kadındır. Çevresinden gelen tüm uyarılara rağmen, okuma yazma bilmemeyi aşmak için yeni açılan okula gitmeyi kabul eder. Kadınları uzun süre gölgede tutan eski geleneklere meydan okumaya hazırdır. Evinden ayrılıp okuma yazma öğrenmeye hazırlanması, değişen dünyada ses sahibi olmayı isteyen Kırgız kadınlarının umudunu temsil eder.

Yanıltılmış Balbak, zengin sınıfın yürüttüğü psikolojik savaşın kurbanı haline gelen bir kocadır. Çapıraştı Biy ve molla tarafından yayılan söylentileri dinler; okulların kadınları ailelerinden uzaklaştıracasına inanır. Eğitim eksikliği nedeniyle bu yalanları sorgulayamaz ve derin bir kuşku ile korku içine hapsolür. Zihni, eğitimin evliliğini ve onurunu tehdit ettiği düşüncesiyle zehirlenir.

Şiddetli Eşini kaybetme korkusuna kapılan Balbak, akıl dışı bir şiddet eylemi gerçekleştirir. Alma derslere gitmek üzereyken ona belki de bir daha görüşemeyeceklerini söyler ve aniden onun burnunu ısıtır. Yüzünde derin bir yara ve kalıcı bir iz bırakır; böylece onun çirkinleşip kendisinden uzaklaşamayacağını ya da başkalarının dikkatini çekemeyeceğini düşünür. Bu eylem, toplumsal değişim karşısında geleneksel sahiplenme duygusunun nasıl vahşi bir şiddete dönüşebileceğini gösterir.

Affedici Fiziksel travmaya ve yüzündeki yaraya rağmen Alma şaşırtıcı bir sadakat ve direnç gösterir. Köyün devrim komitesi Balbak'ı tutuklamak ve mahkemeye çıkarmak istediğinde onun önüne çıkar. Onun kötü biri olmadığını, sadece başkalarının kötü sözlerinden etkilendiğini söyler. Kocasının cezalandırılmasını görmek yerine şehirde tedavi görmeyi tercih eder; böylece parçalanmış ailesinde iyileştirici bir rol üstlenir.

TEMALAR

Baskı Baskı, novellanın her katmanına yayılmış temel bir unsurdur. Bunun en görünür biçimi, Rus İmparatorluğu'nun uyguladığı emperyal baskıdır. Bu düzen, İsmail gibi Orta Asyalı yoksul erkekleri Belarus'taki acımasız çalışma kamplarına zorlar. Bu insanlar donmuş ormanlarda hayvan gibi çalıştırılır; nemli bodrumlarda uyur, çok az yiyeceklerle yaşamaya çalışırlar. "Vahşi ve cahil" olarak görülürler ve bu yüzden dayak yemeyi, hatta ölümü hak ettikleri söylenerek aşağılanırlar.

İmparatorluk baskısının altında, yerel düzeyde zengin elitlerin köylüler üzerindeki sömürsü yer alır. Çapıraştı Biy ve Toktobay gibi beyler, halkı ağır vergiler, yüksek fiyatlar ve çeşitli manipölasyonlarla sömürür. Sıradan köylüleri, atalarının topraklarında çalışmak için bile adeta yalvarmak zorunda kalan hizmetkârlar gibi görürler. Kadınlar da bu baskının hedefidir; mal gibi görülür, kaçırılır ya da zorla evlendirilmeye çalışılır. Şaara'nın kaçırılması ve Talgat'ın zorla evlilik girişimleri bunun örnekleridir.

Novella aynı zamanda açlık, hastalık ve sağlık hizmetlerinin yokluğu üzerinden de bir baskı tablosu çizer. Köylüler uyuz, sıtma, çiçek hastalığı ve enfekte yaralarla mücadele eder; çünkü ne doktor vardır ne de ilaç. Karakol sokaklarında yetim çocuklar aç ve sahipsiz şekilde dolaşır, yalnızca ölümle karşılaşılır. Bu fiziksel yıkım, sömürgeci ve feodal sistemlerin halkı yüzyıllarca yoksulluk ve cehalet içinde tutmasının sonucudur.

Öç Novelladaki öç, ezilenlerin egemenlere karşı öcü değil; Sovyet düzeniyle birlikte güç ve topraklarını kaybeden zengin elitlerin duyduğu derin öfke ve kin olarak karşımıza çıkar.

Bu "kemiğe işlemiş" psikolojik öç, Çapıraştı Biy, Toktobay ve Mormon gibi karakterleri harekete geçirir. Yeni düzene uyum sağlayamazlar ve öfkelerini söylentiler, sabotaj ve yalanlarla dışa vururlar. Çapıraştı Biy, yeni yerleşim yerlerinden insanları korkutmak için perili ev hikâyeleri yayar. Aımkan'ın ölümünden Rus doktoru sorumlu tutarak halkı devrime karşı kışkırtır. Bu sessiz ama zehirli propaganda, geçmiş gücünü kaybetmeyi kabul edemeyenlerin derin nefretini gösterir.

Fiziksel öç ise Temir köyündeki silahlı ayaklanmada ortaya çıkar. Mormon ve destekçileri yerel yöneticileri esir alır, yoksulların mallarını yağmalar. Mambet'in tek kısırağını öldürür ve onu esir ederler. Bu isyan, yeni düzende aşağılanmış ve güçsüz hisseden zengin sınıfın biriken öfkesinin sonucudur. Ancak değişime uyum sağlayamayan bu öç duygusu, sonunda herkes için daha fazla şiddet ve acı doğurur.

Örnek Sahne: Toktobay'ın yurdunda yapılan toplantı, bu öç duygusunun en güçlü örneklerinden biridir. Zengin elitler bir araya gelip strateji tartışır. Çapıraştı Biy öfkeyle, "İsmail'i emek ordusundan döndüğünde öldürmeliydik," der. Talgat ise eski düzenin artık yoksullara boyun eğmek zorunda kaldığını hatırlatarak onu destekler. Bu konuşma, yüzeyin altında kaynayan "kemiğe işlemiş" öcün açık bir ifadesidir.

Sağlık Hizmetlerinin Eksikliği: Novella, uygun tıbbi tedaviden mahrum kalmanın hem feodal baskının bir sonucu hem de 1916 göçü, açlık ve Çin'den kitlesel dönüşün yarattığı yıkıcı bir miras olduğunu çarpıcı bir şekilde gözler önüne serer. Sovyet doktorları bölgeye ulaşmadan önce yoksul halk, temel tıbbi bakıma erişemedikleri için önlenemez hastalıklar pençesinde kıvrınmakta ve can vermektedir. Tıbbi altyapı eksikliği, 1916 yılındaki Çin göçünden (Ürkün) sonra felaket boyutuna ulaşır. Binlerce insan buzlu dağ geçitlerinden hasta, bitkin ve travma geçirmiş bir halde döner. Köyler; uyuz, sıtma, çiçek ve tifüs hastalıklarından muzdarip insanlarla dolup taşar. Eğitimli doktorların ve ilaçların yokluğunda, hastalıklar tüm topluluğa hızla yayılır. İsmail, kasaba dışındaki derme çatma barınaklarda yavaş yavaş can veren geri dönüşzedelerin halini gördüğünde derin bir keder duyar. Karakol'da aç yetimler sokaklarda dilenmekte, her gün birçoğu açlık ve hastalıktan ölmekte ve cesetleri sokak ortasında kalmaktadır. Bu büyük acı, sömürge yönetiminin ihmalkârlığının temel sağlığı nasıl sadece zenginlere mahsus bir ayrıcalığa dönüştürdüğünü kanıtlar niteliktedir.

Novella, sömürgeci ve feodal toplumlarda tıbbi ihmalin doğurduğu yıkıcı sonuçları güçlü bir şekilde betimler. Orta Asya halkı nesiller boyu modern tıptan ve doktorlardan mahrum kalmıştır. Halk, kısıtlı bilgiye sahip olan ve etkisiz tedaviler karşılığında çoğu zaman ödeme talep eden yerel şifacılar güvenmek zorundaydı. Bu tıbbi bakım eksikliği, hikâye boyunca sessiz bir katil gibi dolaşır.

Örnek Sahne: İsmail'in, Aımkan'ı tedavi etmesi için Rus doktoru getirmesi hikâyede önemli bir dönüm noktasıdır. Doktor, enfeksiyon kapmış yarayı temizleyip irini boşaltarak kadının sonunda acısız bir uykuya dalmasını sağlar. Ayrıca aylardır bu hastalıktan muzdarip olan köylüleri bir araya getirerek onlara uyuz ilacı dağıtır. Ancak doktor, Aımkan'ın durumunun çok ağır olduğu ve ölümcül olabileceği konusunda uyarır.

Doktorun tüm çabalarına rağmen, İsmail köyden uzaktayken Aımkan iki hafta sonra hayatını kaybeder. Bu an, yeni sistemin hem vaatlerini hem de sınırlarını acı bir şekilde gösterir: Tıbbi yardım nihayet gelmiştir; fakat yılların ihmaliyle zayıf düşenler için artık çok geçtir.

Eski Düzenin Beyleri, Aımkan'ın ölümünü derhal siyasi hedefleri için bir fırsata çevirirler. Çapıraştı Biy, Molla ve Berdibay; İsmail'i ve Rus doktoru açıkça kadının ölümüne sebep olmakla suçlarlar. Köye modern tıp getirmenin bir hata olduğunu, eski yöntemlerin daha güvenli olduğunu iddia ederler. Bu kötü niyetli propaganda, yaşanan trajediyi bir korku aracına dönüştürerek köylülerin kendilerini kurtarmaya çalışan doktorları reddetmesini sağlamayı amaçlar. Modern tıbbı karşı henüz yaygın bir güvenin oluşmamış olması, elitlerin her türlü başarısızlığı Bolşeviklerin "tehlikeli" olduğuna dair bir kanıt gibi sunmasına imkan tanır.

Eğitim: Cehaletin Ortadan Kaldırılması: Novella, cehaleti yalnızca okuma yazma bilmemek olarak ele almaz. Cehalet, sömürgeci ve feodal düzenin halk üzerindeki egemenliğini sürdürmek için ayakta tuttuğu bir baskı aracıdır. Yoksul halk belgeleri ya da gazeteleri okuyamadığında kolayca kandırılır, yönlendirilir ve bilgiyi elinde tutan ağalara ve beylere bağımlı hâle gelir.

Belarus'un donmuş ormanlarında İsmail, yazılı sözün gücüyle ilk kez karşılaşır. Bolşevik Trofimov ona Lenin'in gazetesi Pravda'nın bir nüshasını uzatır. "Bu gerçektir," der. "Oku, ama subaylara gösterme." İsmail gazeteyi eline aldığı anda büyük bir sevinç duyar; fakat tek bir kelimesini bile okuyamaz. "Pravda" sözcüğünü içinden tekrar eder; yalnızca "hakikat" anlamına geldiğini bilir. Bu an, cehaletin ezilenleri nasıl karanlıkta bıraktığını ve onları özgürleştirebilecek düşüncelerden nasıl mahrum ettiğini açıkça gösterir.

Issık Göl'e döndükten sonra İsmail, cehaletle mücadeleyi en önemli görevlerinden biri hâline getirir. Köylüleri bir araya toplayarak okuma yazma öğrenmeleri için sınıflar açar. Erkekler ve kadınlar aynı çatı altında, yan yana oturur; hayatlarında ilk kez harflerle tanışır. Yerel Sovyet yetkilileri, kadın erkek ayrımı yapmadan herkes için eğitimi teşvik eder. Bu, bilginin yüzyıllar boyunca yalnızca din adamlarına ve varlıklı kimselere ait olduğu bir toplumda köklü ve devrimci bir değişimdir.

Ancak ağalar ve beyler eğitimi kendi güçlerine yönelmiş en büyük tehdit olarak görür. Çapıraştı Biy, okulları sabote etmek için kara söylentiler yayar. Erkeklerle, eşlerini okula göndermenin aile düzenini bozacağını, namuslarını zedeleyeceğini söyler. Eğitilmiş kadınların kocalarını terk edip kaçacağını iddia eder. Bu sözler, halkı öğrenme fikrine karşı kışkırtmak için bilinçli olarak dolaşıma sokulur.

Eğitim meselesi Balbak ile Alma'nın evinde trajik bir şiddete dönüşür. Balbak, yayılan söylentilerin etkisi altındadır. Karısına, "Güzel karım, seni bir daha göremeyebilirim," der ve bir anda onun burnunu ısırır; derin bir yara açar. Alma'nın yüzünde ömür boyu kalacak bir iz bırakır. Bu sahne, cehaletle mücadelenin yalnızca siyasal değil, aynı zamanda son derece kişisel ve tehlikeli olduğunu gösterir.

Novellanın Sovyet anlatısında okuryazarlık; sağlık, özgürlük ve adaletle doğrudan bağlantılıdır. Eğitilmiş insanlar resmî bildirileri okuyabilir, toprak üzerindeki haklarını anlayabilir. Gizli borçlar içeren belgelere kandırılarak imza atmaktan kendilerini koruyabilirler. Aileleri ve gelecekleri hakkında bilinçli kararlar alabilirler. Eser, cehaleti ortadan kaldırmanın toprak reformu kadar önemli olduğunu vurgular; çünkü bilinçli bir halk kolay kolay boyunduruk altında tutulamaz.

Örnek Sahneler: Sovyet iktidarının gelişinden önce cehalet, ağalar ve beylerin egemenliğini sürdürmesinin başlıca araçlarından biridir. Yoksullar resmî belgeleri, hukuki sözleşmeleri ya da hesap defterlerini okuyamaz; bu nedenle sürekli sömürüye açık hâlde yaşarlar. Tüccar Toktobay ve oğlu, hükümetten aldıkları elli bin somla bölgede ilk dükkânı açtıklarında, yapılan denetimde kırk bin somun hesabını veremezler. Büyük defterlerinde köylülerden alacaklı olduklarını gösteren kayıtlar vardır; oysa çoğu borcunu çoktan ödemiştir. Müfettiş bu sahte borçları yüksek sesle okuduğunda halk arasında öfke yükselir. Fakat kimse defteri okuyamadığı için üzerlerine yazılan yalanlara karşı koyamaz.

Benzer biçimde Çapıraştı Biy, Mambet'i bir borç tuzağına düşürdüğünde köylünün kendini savunacak hiçbir aracı yoktur. Sıcak bir günde gülyüzle yaklaşır, ona serin kımız ikram eder. Mambet minnetle içerken, Çapıraştı karısına ipek alması için ona on som verir. Ardından bu borcu onaylayan bir belgeyi imzalamasını ister. Mambet okuma yazma bilmediğinden, belgenin aslında on değil yüz som borçlu olduğunu yazdığını fark etmeden parmak izini basar. Daha sonra Çapıraştı herkesin önünde yüz somun tamamını ister. Mambet'in ise aldatıldığını kanıtlayacak tek bir yazılı belgesi yoktur.

Mülkiyet: Toprak Anlaşmazlıkları

Novellada toprak; iktidarın, hayatta kalmanın ve kimliğin en temel kaynağıdır. Eserin merkezindeki çatışma, acı bir tarihsel gerçeklikten doğar: Toprak hiçbir zaman yoksul halka ait olmamıştır. Kuşaklar boyunca verimli araziler yalnızca varlıklı Biylerin ya da Rus yerleşimcilerin mülkü sayılmış; sıradan halk ise kendi yurdunda kiracı gibi yaşamak zorunda bırakılmıştır. Hayatta kalamamak için kira ve vergi ödemekten başka çareleri yoktur.

Bu tema, 1916 katliamının ardından Çin'e kaçmak zorunda kalan Kırgızların trajik dönüşüyle başlar. Aileler bitkin ve aç hâlde geri döner; fakat bir zamanlar üzerinde özgürce dolaştıkları toprakların artık tamamen ellerinden çıkmış olduğunu görürler. Kara-Oy köyünde iki genç adam, karınlarını doyurabilmek için yabani buğday toplamaya çalışır. Varlıklı Çapıraştı Biy gelip onları hırsızlıkla suçlayarak azarlar. Gençler ise toprağın artık ona değil, bir Rus sahibine ait olduğunu söyler. Bu an, yoksulların karşı karşıya kaldığı çifte baskıyı açıkça gösterir: Efendi ister Kırgız bir Biy olsun ister Rus bir yerleşimci, sonuç değişmez; yoksullar, kendilerini besleyen toprak üzerinde hiçbir hakka sahip değildir.

Toprak anlaşmazlıkları, iki karşıt mülkiyet anlayışı etrafında şekillenir. Çapıraştı Biy ve kardeşi Kokkoz'un öncülük ettiği varlıklı kesim, toprağın kendilerine atalarından miras kaldığını savunur. Onlara göre toprak, babaları onu kuşaklar boyunca ellerinde tuttuğu için kendilerindir. Yoksulları ise toprak üzerinde hiçbir hakkı olmayan hizmetkârlar gibi görürler. Buna karşılık İsmail ve devrim komitesi köklü bir yeni düşünce ortaya koyar: Toprak, onu işleyenindir. İsmail, Biylerin iddialarını reddeder; onlara, toprağı ağır vergilerle yoksulları köleleştirmek için kullandıklarını hatırlatır. Sovyet kararnamesine göre toprağın artık onu tekellerinde tutanlardan alınması ve gerçekten süren, ekip biçen insanlara verilmesi gerektiğini savunur.

Novellada toprak anlaşmazlıkları, toplumsal devrimin bir haritası işlevi görür. Sürülen her tarla, inşa edilen her ev, toprağın yüzyıllar boyunca yoksullara ait olmadığı gerçeğine karşı kazanılmış bir zaferdir. Bu mücadele, Sovyet sistemi yasal kararnameleri sağlamış olsa bile halkın her karış toprak için cesaretle savaşmak ve eski korkularını geride bırakmak zorunda kaldığını gösterir.

Örnek Sahne: Dönüm noktası niteliğindeki sahnelerden biri, yoksul köylülerin kendilerine yeniden dağıtılan tarlaları ilk kez sürmeye çalıştıkları sırada yaşanır. Köylüler el değmemiş, verimli toprağı sabanla çevirmeye başladıklarında Kokkoz ve tüccar Toktobay öne atılarak yollarını keser. Toprağın gerçekten el değiştirdiğini kanıtlayan resmî bir belge isterler. Yoksullar daha önce yazılı olarak hiçbir şeye sahip olmadıkları için yerel komite üyeleri susar ve güvenlerini kaybederler. Anlaşmazlık, ancak İsmail Aralık 1918 tarihli resmî toprak kararnamesiyle geldiğinde çözülür. Bu sahne, yeni hükümetin "kâğıdı" olmadan yoksulların, yalnızca yazılı mülkiyetin gücüne saygı duyan eski efendilerin gözünde hâlâ görünmez kaldığını gösterir.

Güç: Novellada gücün zengin elitler ve dini otoritelerden yoksullara geçişi sadece soyut bir fikir olarak değil, somut sahneler üzerinden gösterilir.

Devrimden önce güç açıkça zengin biylerin ve nüfuzlu kişilerin elindedir. Bunun çarpıcı bir örneğı, Çapıraştı Biy'in Kara-Oy'da yabani buğday toplayan iki gençle karşılaştığı sahnedir. Gençler aç olmalarına rağmen Biy kendini onları suçlama ve cezalandırma hakkına sahip görür. Bir zamanlar Kırgızların serbestçe dolaştığı topraklar artık elitlerin ya da Rus yerleşimcilerin özel mülkü gibi görülür. Yoksullar, topraktan yiyecek toplarken bile korku içindedir. Bu sahne, ekonomik gücün yani toprağın kontrolünün doğrudan toplumsal otoriteye dönüştüğünü gösterir.

Çapıraştı Biy'in Mambet'e on som verip yüz somluk bir belge hazırlaması da gücün başka bir yönünü ortaya koyar. Mambet okuma yazma bilmediğı için kâğıda parmak basar ve içeriğini anlamaz. Daha sonra Biy ondan yüz som talep eder. Burada güç yalnızca zenginlikte değil, okuryazarlıkta ve yazılı belgelere erişimdedir. Yazılı sözleşme bir silaha dönüşür. Okuma bilmeyen yoksulun kendini savunacak hiçbir aracı yoktur. Güç, "kâğıdı" kontrol edenin elindedir.

Dini ve geleneksel otorite de bu eşitsizliğı pekiştirir. Kadınların eğitim almasının aile onurunu bozacağına dair söylentiler yayıldığında birçok erkek bunu sorgulamadan kabul eder. Elitlerin ve muhafazakâr değerlerin tanımladığı "onuru kaybetme korkusu", aile içinde şiddeti tetikler. Böylece güç yalnızca dışsal değil, aynı zamanda psikolojik bir biçimde de işler.

Devrimden sonra ise gücün el değiştirdiğini gösteren sahneler ortaya çıkar. En önemli anlardan biri, köylülerin yeniden dağıtılan toprakları ilk kez sürmeye çalıştıkları andır. Kokkoz ve Toktobay onları durdurmaya çalışır ve toprakların gerçekten halka ait olduğuna dair resmî belge ister. Başta köylüler tereddüt eder; çünkü hak talep etmeye alışık değildirler. Ancak İsmail Aralık 1918 tarihli toprak kararnamesiyle geldiğinde denge değişir. Daha önce yalnızca zenginlerin kullandığı resmî belge artık yoksulların

yanında yer alır. Bir zamanlar onları boyun eğdiren “kâğıt” şimdi haklarını meşrulaştırır. Otorite yavaş yavaş onların eline geçmeye başlar.

Aynı şekilde karma okuma yazma kurslarının açılması da gücün dönüşümünü gösterir. Kadınların ve erkeklerin birlikte eğitim alması yeni bir toplumsal düzenin işaretidir. Önceden yalnızca din adamları ve elitlere ait olan bilgi artık herkes için erişilebilir hale gelir. Okuryazarlık sayesinde yoksullar kararnamele okuyabilir, sözleşmeleri anlayabilir ve haklarını savunabilir.

Örnek Sahne: İsmail'in köyünde ilk resmî Bolşevik toplantısı yapılır. Devrim komitesi üyesi Vlasov, Pişpek'ten gelen bir kararı okur. Köylüler şaşırır ve neden iki yıl geciktiğini sorgular. Ardından yeni yönetimin amacı açıklanır: halkı sömürenler yeni yönetimde yer alamaz. Çhapıraştı Biy ayağa kalkarak birçok insanı aılıktan kurtardığını söyler ve neden dışlandığını sorar. Ancak bir sömürücü olarak kesin bir şekilde reddedilir. Diğer zenginler de katılmak ister, fakat hiçbirini kabul edilmez. Bunun üzerine köylüler kendi temsilcilerini seçerek devrim komitesini oluşturur. Toplantı sona ererken gerilim artar; zenginler sopalarla saldırır, yoksullar taşlarla karşılık verir. Karmaşa içinde İsmail havaya üç dört el ateş eder ve çatışma aniden durur.